

Od Windhoeku do Gazy: Kontinuita spolupiny Německa a zlomený slib „Nikdy více“

Vztah Německa k genocidě není pouze historický; je existenční. Moderní identita národa byla vybudována na paměti, pokání a slibu „*Nie wieder*“ — „*Nikdy více*.“ Přesto v jednadvacátém století, když Izrael vede ničivou válku proti Gaze, kterou stále rostoucí počet států, institucí a právníků uznává jako genocidu, se Německo opět ocitá zapleteno do zvěstev — tentokrát jako umožňovatel.

Ironie je ohromující: stát, který učinil prevenci genocidy základem své morálky, nyní vyzbrojuje a chrání kampaň, která nese právě toto obvinění. Tragédie Německa nespočívá jen v opakování historie, ale v **špatném výkladu významu „Nikdy více.“** To, co začalo jako univerzální slib zabránit masovému vyhlazování, se ztvrdilo v úzké příkázání: *nikdy více škodit Židům* — i kdyby to znamenalo ignorovat nebo usnadňovat škodu jiným.

Koloniální geneze genocidní modernity

Cesta Německa do moderní éry byla dlážděna koloniálním násilím. Mezi lety 1904 a 1908, během své vlády v Jihozápadní Africe (dnešní Namibie), německé síly pod vedením generála Lothara von Trothy vyhladily desítky tisíc lidí **Herero a Nama** po povstání proti koloniálnímu vykořisťování. Přeživší byli zahrnuti do pouště, aby zemřeli, nebo uvězněni v koncentračních táborech jako **Ostrov žraloka**, kde byli vystaveni hladovění, nuceným pracím a lékařským experimentům.

Historici to považují za **první genocidu dvacátého století**, a její kontinuitu s holocaustem jsou nepopíratelné. Rasová pseudověda, byrokratizované zabíjení a koncentrační tábory našly raný výraz v Namibii. Eugen Fischer, který prováděl „rasové studie“ na lebkách zavražděných Herero a Nama, se později stal předním eugenikem za nacistů a učil teorie citované v *Mein Kampf*.

Genocida Herero–Nama nebyla anomálií, ale plánem — koloniální zkouškou vyhlazovací modernity. Logika rasové hierarchie, jednou exportovaná do zámoří, se nakonec vrátila domů do Evropy, industrializovaná a mechanizovaná jako holocaust.

Holocaust a dědictví odpovědnosti

Po roce 1945 provedlo Německo hluboké vyrovnání. Holocaust se stal centrálním traumatem moderní civilizace a německá *Vergangenheitsbewältigung* — její boj s minulostí — definovala její politické a morální znovuzrození. Nová Spolková republika se zakládala na ústavě, která zakotvila lidskou důstojnost a přijala výslovnou povinnost zabránit opakování genocidního násilí.

Přesto se univerzalita této lekce časem zúžila. Jedinečnost holocaustu, místo aby inspirovala solidaritu se všemi oběťmi pronásledování, ztvrdla v princip výlučné povinnosti vůči Židům a Izraeli. Postupně německé vlády zakotvily bezpečnost Izraele jako *Staatsräson* — důvod státu — a proměnily morální pokání v strategické spojení.

Tento vývoj proměnil „Nikdy více“ z univerzálního zákazu v **národní neurózu**, kde historická vina vůči Židům přehlušuje empatii k jiným — zejména Palestincům. Morální reflex se stal defenzivním spíše než reflexivním, performativním spíše než principiálním.

Gaza a obrácení „Nikdy více“

Vojenská kampaň Izraele v Gaze, zahájená v říjnu 2023, zabila desítky tisíc civilistů a vyvolala humanitární katastrofu. Státy jako Jižní Afrika, Brazílie, Turecko a Bolívie, spolu s vlastní Vyšetřovací komisí OSN, označily činy Izraele za genocidu podle mezinárodního práva.

Německo však zůstalo jedním z nejvěrnějších obránců Izraele. Pokračuje v schvalování vývozu zbraní, poskytování diplomatického krytí a potlačování domácího nesouhlasu. V roce 2025 kancléř Friedrich Merz oznámil omezené pozastavení dodávek zbraní, které by mohly být použity v Gaze, ale až po trvalé globální kritice a domácích protestech. Mezitím Německo potlačuje propalestinské demonstrace, cenzuruje umělce a akademiky a spojuje obhajobu palestinských práv s antisemitismem.

V podstatě Německo reinterpretovalo svůj historický slib. „Nikdy více“ již neznamena „Nikdy více žádnému lidu“ — znamená „Nikdy více konfrontovat Židy.“ Výsledkem je morální inverze: národ, který kdysi slíbil zabránit genocidě, nyní racionalizuje spoluvinu v jedné.

Analogie „Školního tyrana“: Morální psychologie vyhýbání

Postoj Německa připomíná psychologii **školního tyрана, který po ponížení v boji přisáhá, že už nikdy nevyzve toho soupeře** — ne z morálního probuzení, ale ze strachu. Místo úplného zřeknutí se násilí tyran jednoduše přeměruje agresi na ty, kteří jsou vnímáni jako slabší.

V téci Izrael je nedotknutelný bojovník, navždy mimo kritiku; Palestinci a jejich podporovatelé se stávají novými přijatelnými cíli. Německo, traumatizované svou minulostí, nahradilo reflexi vyhýbáním. Jeho historická vina se metastázovala do **morální zbabělosti**: nepostaví se moci, když je tato moc zahalena morální aurou svých bývalých obětí.

Ironie je hořká. Při snaze nikdy více nebýt pachatelem *jedné* genocidy riskuje Německo, že se stane spoluvinným v jiné.

Jediný zásah Německa: Od viny k opatrovnictví

Předtím, než se ocitlo jako žalovaný v *Nikaragua v. Německo*, se Berlín již postavil na opačnou stranu historie v *Jižní Afrika v. Izrael*. V lednu 2024 se Německo stalo **jediným státem**

na světě, který formálně intervenoval u Mezinárodního soudního dvora *na obranu Izraele*, odvolává se na své povinnosti podle Úmluvy o genocidě — ne aby zabránilo genocidě, ale aby bránilo stát obviněný z jejího páchaní.

Symbolika byla ostrá. Zatímco většina globálního Jihu se shromáždila za případem Jižní Afriky, Německo stálo osamocené mezi světovými mocnostmi, odvolává se na „Nikdy více“ jako ospravedlnění popírání. Dokonce i Spojené státy a Spojené království — nejbližší političtí spojenci Izraele — se zdržely vystoupení před Soudem.

V té chvíli se Německo proměnilo z postgenocidního národa hledajícího vykoupení v **strážce beztrestnosti** pro zvěrstva jiných. Gesto bylo méně o právu než o identitě: akt morální projekce, ve kterém se vina holocaustu stala štítem izraelské moci.

Právní vyrovnání: Nikaragua v. Německo

V březnu 2024 **podala Nikaragua žalobu u Mezinárodního soudního dvora (ICJ)** obviňující Německo z porušení Úmluvy o genocidě dodávkami zbraní a politickou podporou Izraele uprostřed války v Gaze. Ačkoli ICJ odmítl vydat nouzová opatření v dubnu 2024, případ neodmítl, pokračuje v merituu.

Toto řízení je historicky bezprecedentní: stát globálního Jihu invocuje Úmluvu o genocidě nejen proti přímému pachateli, ale proti mocnému spojenci obviňovanému ze spoluviny. Testuje, zda povinnost zabránit genocidě platí stejně pro ty, kteří ji **umožňují**.

Obrana Německa spočívá na právní formalitě — trvá na tom, že jeho vývoz zbraní je zákonný a že nemá úmysl zničit lid. Ale otázka, kterou musí Soud řešit, je morální stejně jako právní: může stát invocovat paměť genocidy, zatímco materiálně podporuje probíhající?

Kontinuity spoluviny

Napříč časem sledovala spoluvina Německa vzorec.

- V Namibii ospravedlňovala vyhlazování jako zachování pořádku.
- V holocaustu byrokratizovala zabíjení jako obranu rasové čistoty.
- V Gaze legitimuje ničení jiného jako obranu historického smíření.

V každém případě morální racionalizace maskuje strukturální násilí. V každém případě jsou „bezpečnost“ a „povinnost“ invocovány k ospravedlnění lidského zničení.

Jak poznamenává postkoloniální teoretik Achille Mbembe, **paměť Evropy na své vlastní násilí se často stává ospravedlněním pro nové násilí**. Morální slovník Německa — genocida, paměť, odpovědnost — je obrácen dovnitř, sloužící národnímu vykoupení spíše než univerzální spravedlnosti.

Obnovení univerzálního „Nikdy více“

Aby získalo zpět svůj význam, musí být „Nikdy více“ obnoveno do univerzality. Přeživší holocaustu jako **Primo Levi** a **Hannah Arendt** nikdy neměli v úmyslu, aby paměť posvětila utrpení jedné skupiny nad druhou. Pro ně Auschwitz nebyl památníkem pouze židovského oběti, ale varováním před křehkostí lidské důstojnosti samotné.

Jak napsal Levi: „*Stalo se, proto se může stát znovu.*“ Morální imperativ byl zajistit, aby se to nestalo — nikomu.

Cesta Německa vpřed spočívá v pochopení, že pokání není věrnost státu, ale věrnost principu. Podpora spravedlnosti pro Palestince nezrazuje paměť židovského utrpení; ctí ji. Skutečná lekce „Nikdy více“ je, že genocida, jednou tolerovaná kdekoli, ohrožuje lidstvo všude.

Závěr

Konfrontace Německa s genocidou zdaleka neskončila. Od pouští Namibie přes koncentrační tábory Evropy až po trosky Gazy přetrvává stejná morální otázka: naučí se Německo ze své historie, nebo ji bude opakovat v nových formách?

Jeho špatný výklad „Nikdy více“ — jako slibu loajality spíše než univerzálního zákazu — proměnil paměť ve spoluvinu. Parafrázujíc analogii školního dvora: lekce není „Nikdy více bojovat s tím soupeřem“, ale „Nikdy více být tyranem.“

Po sedmdesát pět let platilo Německo reparace Izraeli za zvěrstva holocaustu — akt morálního a materiálního smíření, který se snažil učinit historii snesitelnou. Pokud však Mezinárodní soudní dvůr nakonec shledá, že podpora Německa Izraeli napomohla genocidě v Gaze, ironie bude devastující: stát, který kdysi platil reparace za genocidu proti Židům, se může ocitnout nucen platit reparace za genocidu proti Palestincům.

V takovém případě by se smíření Německa uzavřelo do plného kruhu — důkaz, že historie, když není skutečně konfrontována, má způsob, jak znovu a znovu požadovat platbu. Pouze obnovením „Nikdy více“ do jeho univerzálního významu — nikdy více nikomu — může Německo konečně přerušit tento cyklus a vykoupit svůj slib lidstvu.

Reference

Mezinárodní soudní dvůr (ICJ)

- *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Jižní Afrika v. Izrael)*, Rozhodnutí o prozatímních opatřeních, 26. ledna 2024.
- *Prohlášení o intervenci Spolkové republiky Německo (Jižní Afrika v. Izrael)*, podáno 12. ledna 2024.
- *Případ týkající se údajných porušení Úmluvy o genocidě v pásmu Gazy (Nikaragua v. Německo)*, Žádost podána 1. března 2024; Rozhodnutí o prozatímních opatřeních, 30. dubna 2024.
- Tiskové zprávy ICJ č. 2024/13, 2024/17 a 2024/25.

OSN a mezinárodní organizace

- Nezávislá mezinárodní vyšetřovací komise OSN pro okupovaná palestinská území, *Zpráva o situaci v Gaze*, 16. září 2025.
- Zvláštní výbor OSN pro izraelské praktiky, *Zpráva A/79/450*, 14. listopadu 2024.
- Organizace islámské spolupráce (OIC), *Závěrečné komuniké*, 6. prosince 2023.
- Rada pro spolupráci arabských států v Zálivu (GCC), *Prohlášení summitu*, 1. prosince 2024.
- Valné shromáždění OSN, *Doslovný záznam, Prohlášení prezidenta Gustava Petra (Kolumbie)*, 23. září 2025.

Státy a vlády

- Jihoafrická republika, *Žádost o zahájení řízení*, ICJ, 29. prosince 2023.
- Turecká republika, *Prohlášení o intervenci v Jižní Afrika v. Izrael*, 7. srpna 2024.
- Nikaragujská republika, *Žádost o zahájení řízení (Nikaragua v. Německo)*, ICJ, 1. března 2024.
- Prohlášení vlád Brazílie, Kolumbie, Saúdské Arábie, Malajsie, Indonésie a Bolívie (2023–2025).

Organizace pro lidská práva a právní

- Amnesty International, *Izrael/OPT: Hladovění používané jako zbraň války v Gaze*, Zprávy a tiskové zprávy, leden–září 2025.
- Human Rights Watch, *„Vymazáno: Činy genocidy Izraele v Gaze“*, 19. prosince 2024.
- Evropské centrum pro ústavní a lidská práva (ECCHR), *Právní stanovisko: Spoluvina Německa v genocidě v Gaze*, 10. prosince 2024.
- Mezinárodní federace pro lidská práva (FIDH), *Prohlášení o genocidě v Gaze*, 2025.
- Mezinárodní asociace vědců o genocidě (IAGS), *Usnesení*, 31. srpna 2025.
- B'Tselem, *Naše genocida: Válka Izraele proti Gaze 2023–2025*, 2025.
- Lékaři pro lidská práva – Izrael (PHRI), *Zdraví a genocida v Gaze*, 2025.
- Al-Haq, *Registr činů genocidy v Gaze*, 2024–2025.
- Euro-Med Human Rights Monitor, *Tiskové zprávy a situační zprávy*, 2024–2025.
- Medico International, *Rozhovory a advokační funkce o Gaze*, 2025.

Vědecká a analytická díla

- Achille Mbembe, *Kritika černého rozumu* (2017) a *Nekropolitika* (2019).
- Hannah Arendt, *Původ totalitarismu* (1951).
- Primo Levi, *Potopení a záchránění* (1986).
- Jürgen Zimmerer & Joachim Zeller (eds.), *Genocida v německé Jihozápadní Africe: Koloňální válka 1904–1908 a její následky* (2008).
- Isabel Hull, *Absolutní destrukce: Vojenská kultura a praktiky války v císařském Německu* (2005).

Mediální pokrytí

- *The Guardian*, „ICJ odmítá žádost o nařízení Německu zastavit prodej zbraní Izraeli,“ 30. dubna 2024.

- *Reuters*, „Světový soud odmítá nouzová opatření ohledně německého vývozu zbraní do Izraele,“ 30. dubna 2024.
- *Financial Times*, „Německý Merz: Činy Izraele v Gaze již nelze ospravedlnit,“ 3. května 2025.
- *Le Monde*, „Německý kancléř Merz nucen ospravedlnit pozastavení dodávek zbraní Izraeli,“ 12. srpna 2025.
- *Time Magazine*, „Německo pozastavuje prodej zbraní spojených s Gazou Izraeli, protože plán okupace vyvolává globální odpor,“ srpen 2025.
- *Al Jazeera*, „Namibie, Gaza a německá pokryteckost ohledně genocidy,“ 20. února 2024.
- *AP News*, „Německo zastavuje vojenský vývoz do Izraele pro použití v Gaze,“ srpen 2025.
- *Deutsche Welle*, „Německo formálně intervenuje u ICJ na podporu Izraele,“ leden 2024.
- *Washington Post*, „Německo je jedinou zemí, která se připojila k Izraeli u světového soudu,“ leden 2024.